

Jumalateenistus Nõos N, 13.05.21 kell 18.00, Taevaminemispüha

Lektsioonid: Js 33:5–6; Ap 1:1–11

Pihikõne: Ap 1:11

Jutlus: Lk 24:46–53

Laulud: 269 (1–4); 124 (1–3, 4); 123 (1–3); 121 (1–2)

Ja [Jeesus] ütles neile: „Nõnda on kirjutatud, et Messias pidi kannatama ja kolmandal päeval üles tõusma surnuist. Ja tema nimel peab kuulutatama meelearandust pattude andeksandmiseks kõigi rahvaste seas, alates Jeruusalemmast. Teie olete nende asjade tunnistajad. Ja vaata, mina läkitan teie üle oma Isa töötuse. Teie aga viibige selles linnas, kuni teid rüütatakse väega kõrgelt!” Aga Jeesus viis nad välja kuni Betaaniani ja, tõstes oma käed, õnnistas neid. Ja see sündis, et neid õnnistades lahkus Jeesus nende juurest ja võeti üles taevasse. Ja nemad kummardasid teda ja pöördusid suure rõõmuga tagasi Jeruusalemma ja olid alati pühakojas Jumalat tänades.

Tänaseks taevaminemispüha jumalateenistuseks valmistudes tuli mulle mõte argi- ja pühapäeva erinevusest: kas ja kui erinevad nad ikkagi on?

Teatavasti on täna, Kristuse taevasse minemise pühal riigipüha paljudes maailma riikides: Saksamaal, Šveitsis, Austrias, Belgias, Taanis, Soomes, Rootsis – kui mainida ainult Euroopa riike. Kas tähendab see seda, et neis ühiskondades on Kristuse taevasse minemine, laiemalt Kristus üldse, vähemalt sel päeval olulisem kui inimlikud asjad, ühiskonna majanduslik toimimine?

Kui jah, siis meie siin Eestis oleme küll vaeslapse osas: tänasel imekaunil maipäeval, mil naabermaades jalutatakse looduses ja peetakse väljumalateenistusi (vähemalt Saksamaal!), aetakse Eestis igapäevaseid asju ja ühiskond Kristuse peale ei mõtle.

Pean tunnistama, et olen isegi täna ajanud majandusasju, ehkki kiriku omi, ja tundnud nende näivast edasiminekest rõõmugi.

Ent lugedes tänast kirjakohta Luuka evangeeliumi lõpust, küsisin endalt, kas taevaminemispüha (ja kirikupühad üldse) on tõesti nii suures kontrastis igapäevaste toimetustega, seda eriti kirikus? Püüan sellele küsimusele järgnevas jutluses vastata.

Mida tänane kirjakoht meile siis pakub? Ei vähem kui kirjeldust ühest suurest jumalateenistusest!

Seda jumalateenistust võiks ette kujutada kokkuvõttena ülestõusnud Jeesuse 40-päevasest tegevusest maa peal. Nimelt on piibliteadlaste hulgas arvamuis, et meie tänane kirjakoht võtab kokku Jeesuse sõnad, mille ta lausus oma jüngerile pärast oma ülestõusmist ja enne taevaminekut.

Seda 40-päevast perioodi ennast pole siin kirjakohtas küll mainitud, ent seda on siiski tehtud Ap 1:3, mida kuulsime juba altarist. Ja kuna nii Lk kui Ap autoriks peetakse ühte ja sama isikut, arvatavasti mittejuudi päritolu arst Luukast, on mõistetav, et 40-päevase ilmumisperioodiga on mõtteliselt arvestatud olla ka meie kirjakohtas.

Niisiis, 40 päeva kokku võttev jumalateenistus!

See jumalateenistus algab Lk 24:46 usutunnistusega. Jeesus ütleb: „Nõnda on kirjutatud, et Messias pidi kannatama ja kolmandal päeval üles tõusma surnuist.“ Eks sarnane see meie kiriku igapäevapäevase usutunnistusega, täpsemalt selle keskmise, nn kristoloogilise osaga: usun „Jeesusesse Kristusesse [ehk heebrea keeles Messiasse], kes on kannatanud Pontius Pilaatuse all ja kolmandal päeval üles tõusnud surnuist.“ Küllap on see Jeesuse viide „nõnda on kirjutatud“ mõnele algkoguduse usutunnistuslikule vormelile, millest aegade jooksul areneski välja usutunnistus ja mida tunnistatakse ka 21. sajandil.

Teiseks kõlab sellel kokkuvõtval jumalateenistusel misjonikäsk. Jeesus ütleb: Kristuse „nimel peab kuulutatama meelearandust pattude andeksandmiseks kõigi rahvaste seas, alates Jeruusalemmast.“ Siit võime teha kiriku misjoniks kolm järeldust:

1. Kiriklik kuulutus peab algama üleskutsega meelearanduseks. Tõepoolest, evangeeliumi kuulutamine Jeesuse lunastustööst inimkonna pattude eest on arusaamatu ilma selgituseta, et kõik inimesed, kellele seda rõõmusõnumit kuulutatakse, on patused. Ja selleks, et Jumala kingitust vastu võtta, tuleb end valmis seada: tunnistada, et pole elatud Jumala käskude järgi, vaid hoopis lähtunud

„saatana meelevallast ja tööst“. Seda ju tunnistab iga täiskasvanud ristitav ristimisel ja lapseristimise puhul tema vanemad ja ristivanemad. Meelt parandame ju meiegi igal jumalateenistusel ja tegime seda ka tänasel pihitalitusel.

2. Kiriklik kuulutus peab toimuma kõigi rahvaste seas. St mitte ainult juutide seas (nagu arvasid algul Jeesuse jüngridki), vaid ka paganate seas, nagu Jumal hiljem apostlitele Paulusele ja Peetrusele ilmutas.

Meie kiriku jaoks tähendab see seda, et, alustades üleskutsega meelega paranduseks, tuleb evangeeliumi kuulutada kõigile – vägevaile ja väetitele, lähedastele ja kaugetele, headele ja halbadele.

3. Kiriku kuulutuse keskmeks on geograafiliselt Jeruusalemm. Ja tõepoolest, ajalooliselt me teame, et Püha Vaim langes koguduse peale just Jeruusalemmas ning seega sündis kirik seal. Niisiis pole palverändudel Jeruusalemma ja Iisraeli mõtte mitte ainult seetõttu, et külastada Jeesuse ja teiste piiblitegelastega seotud paiku, vaid ka seetõttu, et sealt on alguse saanud Kristuse kirik, mis on laienenud üle maailma – ka meie juurde siia Nõkku Edela-Tartumaal.

Edasi on sel jumalateenistusel koht tunnistustel, sest Jeesus ütleb: „Teie olete nende asjade tunnistajad.“ Jeesus pöördub siin küll oma jüngrite ja apostlite poole, kuid ühtlasi oleme tunnistajad ka meie kõik, kes me Jeesust ihulikult näinud pole.

1. Estiteks tunnistame me Jeesust Pühakirja alusel: me toome välja Piiblist selle, mis kõneleb tema õpetusest, surmast ja ülestõusmisest. Selleks loeme ju ka meie jumalateenistusel Piibli kirjakohti ja tõlgendame neid jutluse kaudu.

2. Teiseks tunnistame me Jeesust oma eluga ja elus. Vabakoguduste jumalateenistustel ongi kombeks esitada tunnistusi: lugusid sellest, kuidas Jumal kellegi ellu on sekkunud. Meie luterlastena seda jumalateenistustel tavaliselt ei tee, kuid meie saame seda teha väljaspool jumalateenistust – jutustades oma lähedastele ja ligimestele sellest, kuidas Jumal meie elu õnnistab ja muudab. Küllap seda igaüks omal kombel teemegi!

Edasi töötab Jeesus oma jüngritele siin Püha Vaimu („Ja vaata, mina läkitan teie üle oma Isa töotuse.“) See Püha Vaimu töotus on meie jumalateenistuses juba reaalsuseks saanud – ja nimelt sakramentides.

Luterluses on teatavasti kaks sakramenti – ristimine ja armulaud –, mille kaudu Jumal on Püha Vaimu läbi oma lastega osaduses. Ja Püha Vaimu läbi me ka palvetame oma taevase Isa poole – seda nii jumalateenistusel ühiselt, kui ka privaatsetl, n-ö lukustatud uste taga.

Lõpuks kirjeldab Luukas meile seda, kuidas Jeesus Betaanias kõigi jüngrite nähes taevasse võetakse. Kas võib sellisel Jeesuse taevamineku jälgimisel olla tänapäeva koguduse jumalateenistusel mingit analoogi?

Siiski! Luukas ütleb, et jüngrid „õnnistades lahkus Jeesus nende juurest“. Seesama õnnistamine on ju iga tänapäevase jumalateenistuse lõpus ning seda vahendab vaimulik. Võib siis kujutleda, et jumalateenistusel on Jeesus Püha Vaimu läbi oma koguduse juures – ka meie juures siin Nõo kirikus –, seejärel aga õnnistab vaimuliku käe läbi oma kogudust ning läheb üles taevasse – et siis järgmisel korral jälle meie juures tagasi olla seal, kus kaks või kolm on tema nimel koos.

Ja meie kujutletav jumalateenistus lõpeb jüngrite tagasipöördumisega koju – seejuures suure rõõmuga. Vahel ütleb vaimulik jumalateenistuse lõpul: „Minge rahuga ja teenige Issandat rõõmuga“. Just seda jüngrid meie kirjakohtas teevadki, olles saanud õpetust ja lohutust Jeesuselt endalt ning jälginud Tema taevaminemist.

Ning meie kirjakoht lõpeb teatega: jüngrid „olid alati pühakojas Jumalat tänades“. See tähendab, et kristlase elu – nii argi- kui pühapäeval – on igal juhul Jumala teenimine.

Selle tõdemusega vastasin oma jutluse algul esitatud küsimusele: kas argi- ja pühapäeva vahel on suur erinevus või mitte. Luterluses on ju mõtte Jumala teenimisest igapäevase tööga väga oluline. Pauluski ütleb ju Rm 12:1: tooge „oma ihud Jumalale elavaks, pühaks ja meelega paranduseks ohvriks; see olgu teie mõistlik jumalateenistus.“

Niisiis on võimalik Jumalat teenida kogu oma eluga, ka väljaspool pühapäevast ja pühade jumalateenistust. Tuleb ainult Jumalalt vastu võtta need annid, mille ta on andnud – sõna ja sakramendi – ning püüda elada nende vääriliselt.

Vaba päev Taevaminemispühal oles tore, kuid Jeesuse taevaminemise vääriline on võimalik olla ka ilma selleta – jäädes Kristusesse!
Aamen.